

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ З НАДАННЯМ ЗНИЖОК

М.М. Коваленко, Українська академія банківської справи

Перехід на національні стандарти бухгалтерського обліку вніс багато змін в облік такого виду діяльності як торгівля. Тому по-новому мають виглядати практично всі торгові операції. У працівників обліку виникає немало питань з цього приводу. Розглянемо проблему, пов'язану з механізмом розрахунків, які мають місце при наданні покупцям торгових знижок та відображенні їх в бухгалтерському обліку. Торгова знижка впливає на суму реалізованої торгової націнки, яка, в свою чергу, формує фінансовий результат та об'єкт оподаткування торгового підприємства податком на прибуток.

У методичних та інструктивних матеріалах [2, 4] цьому питанню недостатньо приділено уваги, тому вирішення його потребує врегулювання.

Як правило, в роздрібній торгівлі знижки надаються покупцям, які купують велику кількість товарів, або на велику суму, а також роблять це у передсвяткові дні. У бухгалтерському обліку на суму наданих покупцям знижок потрібно зробити коригування торгової націнки. Для цього необхідно провести розрахунок середнього відсотка торгової націнки з урахуванням суми знижки, яка надана покупцям. За допомогою середнього відсотка розрахувати суму торгової націнки та собівартість реалізованих протягом місяця товарів. Коригування торгової націнки на суму знижки відобразити в бухгалтерському обліку кореспонденцією: Дт 285 “Торгова націнка”, Кт 282 “Товари в торгівлі”.

Нами рекомендована методика розрахунку середнього відсотка торгової націнки та визначення собівартості реалізованих товарів з наданням знижки, яка розглядається на такому прикладі:

До різдвяних свят на підприємстві роздрібною торгівлі було прийнято рішення про надання святкових знижок покупцям в термін з 01.01 по 10.01.01. Сальдо за рахунками бухгалтерського обліку на 1.01.01 становить:

- по дебету субрахунку 282 “Товари в торгівлі” – 15000 грн.
- по кредиту субрахунку 285 “Торгова націнка” – 4000 грн.

У січні підприємство роздрібною торгівлі придбало товари на суму 12000 грн., у тому числі ПДВ – 2000 грн. На товар, який надійшов, здійснена торгова націнка у сумі 5000 грн.

Протягом місяця підприємство роздрібною торгівлі, використовуючи систему передсвяткових знижок, реалізувало товарів на суму 18500 грн. (вартість товарів 20500 грн. мінус сума наданих знижок – 2000 грн.).

Порядок розрахунку середнього відсотка торгової націнки та собівартості реалізованих товарів наведений в табл. 1.

В податковому обліку підприємства роздрібною торгівлі валові доходи та податкові зобов'язання з ПДВ виникають з фактично отриманої

підприємством виручки, тобто з фактично сплаченої покупцями вартості товарів, зменшеної на суму наданих знижок [1, 2].

Порядок відображення операцій, пов'язаних з наданням торгових знижок в бухгалтерському і податковому обліку наведено в табл. 2.

Таблиця 1

Розрахунок середнього відсотка торгової націнки та собівартості реалізованих товарів

№ пор.	Показники	Одиниц і виміру	Первісна (купівельна) вартість товарів	Сума торгової націнки	Продажна вартість товарів (гр.4+гр.5)
1	Залишок на початок місяця	грн.	11000	4000	15000
2	Надійшло за місяць	грн.	10000	5000	15000
3	Знижки	грн.	-	-2000	-2000
4	Середній відсоток торгівельної націнки	%	$\frac{4000 + 5000 - 2000}{15000 + 15000 - 2000} \times 100 \% = 25 \%$		
5	Реалізовано товарів	грн.	13875	$\frac{4625}{(18500 \cdot 25 \% / 100 \%)}$	18500
6	Залишок на кінець місяця (стр. 1+стр. 2-стр. 3-стр. 5)	грн.	7125 (11000+10000-13875)	2375	9500

Таблиця 2

Бухгалтерський та податковий облік операцій з наданням торгових знижок

№ пор.	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік		Сума, грн.	Податковий облік	
		дебет	кредит		валовий дохід, грн.	валові витрати, грн.
1	Залишок товарів на початок місяця	282	-	15000	-	-
	- продажна вартість	-	285	4000	-	-
	- торгова націнка					
<i>Надходження товарів</i>						
2	Надійшло товарів від постачальника: - вартість товарів	282	631	10000	-	10000
3	Відображено право на податковий кредит	641	631	2000	-	-
4	Здійснена оплата постачальнику за товари	631	311	12000	-	-
5	Нарахована торгова	282	285	5000	-	-

№ пор.	Зміст господарських операцій	Бухгалтерський облік		Сума, грн.	Податковий облік	
		дебет	кредит		валовий дохід, грн.	валові витрати, грн.
	націнка на отримані товари					
<i>Реалізація товарів</i>						
6	Відображена сума знижки	285	282	2000	-	-
7	Відображена виручка від реалізації товарів	301 "Операційна каса"	702	18500	15416,7	-
8	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	3083,3	-	-
9	Здана виручка в касу підприємства	301	301 "Операційна каса"	18500	-	-
10	Відображена собівартість реалізованих товарів	902	282	13875	-	-
11	Списана сума торгової націнки, яка відноситься до реалізованих товарів	285	282	4625	-	-
12	Списаний на фінансовий результат дохід від реалізації товарів	702	791	15416,7	-	-
13	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902	13875	-	-
14	Залишок товарів на кінець місяця: - продажна вартість - торгова націнка	282 -	- 285	9500 2375	- -	- -

Таким чином, надана схема розрахунку торгової знижки та її вплив на величину торгової націнки та собівартості реалізованих товарів дозволить уникнути помилок при відображенні її в бухгалтерському обліку і достовірному визначенні фінансового результату торгового підприємства.

Список літератури

1. Закон України "Про податок на додану вартість" від 03.04.1997 р. № 167/97-ВР, із змінами і доповненнями.
2. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" (в редакції Закону України від 22.05.1997 р. № 283/97 – ВР, із змінами та доповненнями).
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено наказом Міністерством фінансів України від 30.11.1999 р., № 291.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за № 751/4044, із змінами і доповненнями.

Коваленко, М.П. Оцінка кон'юнктури аграрного ринку регіону (на прикладі Сумської області) [Текст] / М.П. Коваленко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2002.- Т.6.– С. 265-270.